

СОВЕТ МАКУЛОВСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
ВЕРХНЕУСЛОНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

Ул. Давыдовская, д.21 в, с. Макулово,
423792

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЮГАРЫ ОСЛАН
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫҢ
МАКЫЛ АВЫЛ
ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

Давыдовская ул., 21 в, с. Макулово, Макуловский район,
423792

Тел.: (84372) 30-1-48, факс: (84372) 30-1-48.

РЕШЕНИЕ

24.04.2023

КАРАР

33-192

Тел.: (84372) 30-1-48, факс: (84372) 30-1-48.
с. Русское Макулово

Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Макыл авыл жирлеге территориясендә төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контроль турында нигезләмәгә үзгәрешләр керту хакында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрена 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 248-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең кайбер актларына үзгәрешләр керту һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенең аерым нигезләмәсенең үз көчен югалтуын тану, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2023 елның 10 мартындагы 372 номерлы карары, Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының «Макыл авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге уставы нигезендә

Югары Ослан муниципаль районы
Макыл авыл жирлеге Советы
КАРАР ИТТЕ:

1. Югары Ослан муниципаль районы Макыл авыл жирлеге Советының 2023 елның 7 мартынан № 31-184 карары белән расланган Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Макыл авыл жирлеге территориясендә төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контроль турында Нигезләмәгә түбәндәгә үзгәрешләрне кертергә:

1.1. Нигезләмәнең 3.19 пунктындагы 6 пунктчасын төшереп калдырырга;

1.2 . Нигезләмәнең 3.21 пункты төшереп калдырырга.

1.3. Нигезләмәне түбәндәгә эчтәлектәгә 5 нче бүлек белән тулыландырырга

«5. Судка кадәрге шикаять

5.1. Судка кадәрге шикаять

5.1. Аларның фикеренчә, хокуклары һәм законлы мәнфәгатьләре муниципаль контрольне гамәлгә ашыру кысаларында турыдан-туры бозылган контрольдә тотылган

затлар житөкче, контроль орган житөкчесе урынбасары һәм инспекторларның (алга таба – вазифаи затлар) түбөндөгө карарларына судка кадәр шикаять бирергә хокуклы:

1) контроль чаралар уздыру турында карарлар;

2) ачыкланган хокук бозуларны бетерү турында контроль чаралар актлары, күрсөтмөләр;

3) контроль чаралар кысаларында вазыйфаи затларның гамәлләре (гамәл кылмаулары).

5.2. Шикаять, 248-ФЗ номерлы Федераль законның 40 статьясындагы 1.1 өлөшөндө каралган очрактан тыш, дөүлөт һәм муниципаль хезмөтләрнең һәм (яисә) региональ порталларының бердәм порталын һәм (яисә) дөүлөт һәм муниципаль хезмөтләрнең бердәм порталын кулланып, контрольдә торучы зат тарафыннан Контроль органына тапшырыла.

Шикаять биргәндә граждан гади электрон имза яки көчөйтөлгән квалификацияле электрон имза белән имзаланырга тиеш. Оешма тарафыннан шикаять бирелгәндә, ул көчөйтөлгән квалификацияле электрон имза белән имзаланырга тиеш.

Шикаятькә салына торган материаллар, шул исәптән фото- һәм видеоматериаллар, контрольдә тотыла торган зат тарафыннан электрон рөвештә күрсөтелә.

5.3. Контроль орган карарына, аның вазыйфаи затларының гамәллөрөнә (гамәл кылмавына) шикаять Контроль органы житөкчесе (житөкчесе урынбасары) тарафыннан карала.

5.4. Шикаятьне контрольдә тотылган зат үз хокукларын бозу турында белгән яки белергә тиеш булган көннән алып утыз календарь көн эчендә бирергә мөмкин.

Контроль орган күрсөтмәсенә шикаять контрольдә тотыла торган зат күрсөтмә алган вакыттан алып ун эш көне эчендә бирелергә мөмкин.

5.5. Шикаять бирү срогын житди сәбәп аркасында уздырган очракта, шикаять биргән контрольдә торучы затның үтенечнамәсе буенча әлегә срок контроль органы тарафыннан торгызылырга мөмкин.

5.6. Шикаять биргән контрольдә тотылган зат шикаять буенча карар кабул ителгәнчегә кадәр аны тулысынча яки өлөшчә кире алырга мөмкин. Шул ук вакытта шикаятьне кабат бирү шул ук нигезләр буенча рөхсәт ителми.

5.7. Шикаятьтә Контроль органының дөгьвалана торган карарын үтөүне туктатып тору турындагы үтенеч булырга мөмкин.

5.8. Контроль орган житөкчесе (житөкчесе урынбасары) тарафыннан шикаятьне теркөгән көннән алып ике эш көненнән дө соңга калмыйча карар кабул ителә:

1) контроль органның дөгьвалана торган карарын үтөүне туктатып тору турында;

2) контроль органның дөгьвалана торган карарын үтөүне туктатып торудан баш тарту турында.

Кабул ителгән карар турында мөгьлүмат шикаять биргән контрольдә торучы затка карар кабул ителгән вакыттан алып бер эш көне эчендә жибөрелә.

5.9. Шикаятьтә түбөндөгө мөгьлүматлар булырга тиеш:

1) аларның карары һәм (яки) гамәлләре (гамәлсезлегә) шикаять ителә торган контроль органның исеме, вазифаи затның фамилиясе, исеме, әтисенең исеме (булган очракта);

2) гражданның фамилиясе, исеме, әтисенең исеме (булган очракта), яшөү урыны (эшчәнлек башкарылган урын) турында мөгьлүмат, контрольдә тотылган зат яки оешманың исеме, бу оешманың кайда булуы турында мөгьлүмат, яки ышаныч кәгазе

буенча шикаять бирүче затның фамилиясе, исеме, әтисенең исеме (булган очракта), шикаятьне карау вакытына үзара эшчәнлекне башкаруның теләгән ысулы һәм аның буенча карар алуның теләгән ысулы;

3) алар шикаять биргән контрольдә торучы затның хокукларын бозуга китергән яисә китерергә мөмкин булган контроль органның һәм (яисә) аның вазыйфаи затының дөгъвалана торган карары турында белешмәләр;

4) контроль орган карары һәм (яисә) вазыйфаи затның гамәле (гамәл кылмавы) нигезендә контрольдә тотыла торган затның нигезләре һәм дәлилләре. Контрольдә булган зат тарафыннан аның дәлилләрен раслый торган документлар (булган очракта) яисә аларның күчермәләре тапшырылырга мөмкин;

5) шикаять биргән контрольдә торучы затның таләпләре;

6) Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан башкача билгеләнмәгән очракта, аңа карата шикаять бирелә торган контроль (күзәтчелек) чараларының бердәм реестрында контроль чараның исәп номеры.

5.10. Шикаятьтә Контроль органы вазыйфаи затларының яисә аларның гаилә әгъзаларының тормышына, сәламәтлегенә һәм мөлкәтенә карата цензурасыз яисә мыскыллы булмаган әйтелмәләр, янаулар булырга тиеш түгел.

5.11. Шикаятьне бирү «Бердәм идентификация һәм аутентификация системасы» Федераль дәүләт мәгълүмат системасы ярдәмендә тиешле хокукны биргән очракта, контрольдә тотыла торган затның вәкаләтле вәкиле тарафыннан гамәлгә ашырылырга мөмкин.

5.12. Тикшерү органы шикаятьне караудан баш тарту турында карарны шикаять алынган көннән алып биш эш көне эчендә кабул итә, әгәр:

1) шикаять әлеге Нигезләмәнең 6.4 пункттында билгеләнгән шикаять бирү сроклары тәмамланганнан соң бирелә һәм шикаять бирүгә җибәрелгән срокны торгызу турында үтенечнамәне үз эченә алмый;

2) шикаять бирүгә җибәрелгән вакытны торгызу турындагы үтенечнамәне канәгатьләндерүдән баш тартса;

3) аны биргән контрольдә торучы заттан шикаять буенча карар кабул ителгәнчегә кадәр шикаятьне кире алу турында гариза килсә;

4) шикаятьтә куелган мәсьәләләр буенча суд карары булса;

5) элек контроль органга шул ук контрольдә тотыла торган заттан шул ук нигезләрдә башка шикаять бирелсә;

6) шикаятьтә Контроль органы вазыйфаи затларының, шулай ук аларның гаилә әгъзаларының тормышына, сәламәтлегенә һәм мөлкәтенә цензурасыз яисә мыскыллы аңлатмалар, куркыныч булса;

7) элек әлеге контрольдә тотыла торган затның шикаять белән кабат мөрәҗәгать итү мөмкинлеген юкка чыгара торган шул ук предмет буенча шикаятьне караудан баш тартса һәм яңа дәлилләр яисә хәлләр китерелмәсә;

8) шикаять тиешле булмаган органга бирелсә;

9) Россия Федерациясе законнарында контроль орган карарларына шикаять белдерү буенча суд тәртибе генә каралса.

5.13. Әлеге Нигезләмәнең 6.12 пункттының 3-8 бүлекләрендә күрсәтелгән нигезләр буенча шикаятьне караудан баш тарту судка кадәр шикаять бирү нәтижәсе булып тормый һәм контроль орган карарларына, вазыйфаи затларның гамәлләренә (гамәл кылмавына) карата суд тарафыннан шикаять белдерү өчен нигез була алмый.

5.14. Шикаятыне караганда, Контроль орган Россия Федерациясе Хөкүмәте раслаган контроль (күзәтчелек) эшчәнлегенә судка кадәр шикаяты бирүнең мәгълүмат системасын алып бару кагыйдәләре нигезендә контроль (күзәтчелек) эшчәнлегенә шикаяты бирүнең мәгълүмат системасын куллана.

5.15. Шикаяты теркәлгәннән соң 20 эш көне эчендә контроль орган житәкчесе (житәкче урынбасары) тарафыннан каралырга тиеш.

5.16. Күрсәтелгән срок, түбәндәге аерым очракларда, егерме эш көненә озайтылырга мөмкин:

1) шикаятытә күрсәтелгән фактлар буенча хезмәт тикшерүенә шикаяты бирелә торган вазыйфаи затка карата гамәлләр (гамәл кылмау) үткөрү;

2) дөгвалана торган вазыйфаи затның гамәл кылуы (гамәл кылмавы) булмавы, нигезле сәбәп (авыру, отпуск, командировка) буенча.

5.17. Контроль орган шикаяты биргән контрольдә торучы заттан шикаяты предметына кагылышлы өстәмә мәгълүмат һәм документлар соратырга хокуклы. Контрольдә тотылуы зат сорату жибәрелгән вакыттан алып биш эш көне эчендә күрсәтелгән мәгълүматны һәм документларны тапшырырга хокуклы.

Шикаятыне карау срогы темасы өстәмә мәгълүмат бирү турында гарызнамә һәм шикаяты предметына караган документлар жибәрелгәннән алып аларны вәкаләтле орган алган мизгелгә кадәр, әмма сорау жибәрелгән вакыттан алып биш эш көненә кадәр туктатып торыла.

Контрольдә торучы заттан өстәмә мәгълүмат һәм шикаяты предметына караган документларны алу шикаятыне караудан баш тарту өчен нигез булып тормый.

5.18. Шикаятыне биргән контрольдә торучы заттан дөүләт органнары, жирле үзидарә органнары яки аларга буйсынучы оешмалар карамагында булган мәгълүматны һәм документларны соратып алу рәхсәт ителми.

Шикаяты биргән зат шикаяты буенча йомгаклау карары кабул ителгәнчегә кадәр үз теләгә белән шикаяты предметына караган өстәмә материалларны тәкъдим итәргә хокуклы.

5.19. Кабул ителгән карарның законлылыгын һәм (яисә) башкарылган гамәлләрнең (гамәл кылмауның) нигезлелеген раслау бурычы Контроль органына йөкләнә.

5.20. Шикаятыне карау йомгаклары буенча контроль орган житәкчесе (житәкче урынбасары) түбәндәге карарларның берсен кабул итә:

1) шикаятыне канәгатьләнмичә калдыра;

2) Контроль орган карарын тулысынча яисә өлешчә юкка чыгара;

3) Контроль орган карарын тулысынча юкка чыгара һәм яңа карар кабул итә;

4) вазыйфаи затларның гамәлләрен (гамәл кылмавын) законсыз дип таний һәм асылы буенча, шул исәптән билгеле бер гамәлләр кирәк булганда гамәлгә ашыру турында карар чыгара.

5.21. Кабул ителгән карарны нигезләүче контроль орган карары аны үтәү срогы һәм тәртибе дөүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең бердәм порталында һәм (яисә) дөүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең бердәм порталында контрольдә тотыла торган затның шәхси кабинетында кабул ителгән көннән алып бер эш көненнән дә соңга калмыйча урнаштырыла».

2. Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының Макыл авыл жирлегә территориясендә төзекләндерү өлкәсендәге муниципаль контроль турындагы Нигезләмәнең текстын яңа редакциядә расларга (1 нче кушымта).

3. Әлеге карарның үтөлешен тикшереп торуны Югары Ослан авыл жирлегенең социаль-мәдәни мәсьәләләр, хокук тәртибе һәм регламентлар буенча даими комиссиясенә йөкләргә.

Совет рәйсе урынбасары,
ТР Югары Ослан муниципаль районы
Макыл авыл жирлеге башлыгы урынбасары

П.Е. Карпухин

Татарстан Республикасы Югары
Ослан муниципаль районының
Макыл авыл жирлеге Советының
2023 елның 24 апреленнән
33-192 карарына
1 кушымта

Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының Макыл авыл жирлеге территориясендә төзекләндерү өлкәсендәге муниципаль контроль турында
Нигезләмә

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Әлеге Нигезләмә Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының Макыл авыл жирлеге территориясендә төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру тәртибен (алга таба - төзекләндерү өлкәсендә контроль) билгели.

1.2. Төзекләндерү өлкәсендә контроль предметы булып юридик затларның, шәхси эшмәкәрләрнең, гражданның (алга таба – контрольдә тотыла торган затлар) Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Макыл авыл жирлеген төзекләндерү кагыйдәләрен (алга таба – төзекләндерү кагыйдәләрен), рөхсәт документларындагы таләпләрне, гамәлдәге законнар нигезендә үтәргә тиешле документлар таләпләрен үтәү тора (алга таба – мәжбүри таләпләр), шулай ук контроль (күзәтчелек) чаралары нәтижеләре буенча кабул ителә торган карарларны үтәлеше тора.

1.3. Төзекләндерү өлкәсендә контроль Макыл авыл жирлегенең Башкарма комитеты (алга таба - Башкарма комитет, жирлек) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

1.4. Төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашырырга вәкаләтле Башкарма комитетның вазыйфаи затлары - Башкарма комитет житәкчесе, шулай ук Башкарма комитет житәкчесе урынбасары (алга таба шулай ук - контрольне гамәлгә ашырырга вәкаләтле вазыйфаи затлар). Башкарма комитетның күрсәтелгән вазыйфаи затларының вазыйфаи бурычларына аларның вазыйфаи инструкциясе нигезендә төзекләндерү өлкәсендә контроль вәкаләтләрен гамәлгә ашыру керә.

Төзеклөндөрү өлкөсөндө контроль алып барырга вәкаләтле вазыйфаи затлар «Россия Федерациясендө дәүләт контроле (күзөтчөлөгө) һәм муниципаль контроль турында» гы 31.07.2020 ел, № 248-ФЗ Федераль закон һәм башка федераль законнар нигезендө хокуклы, бурычлы һәм жаваплы.

1.5. Төзеклөндөрү, профилактик чаралар, контроль чаралар оештыру һәм үткөрү өлкөсөндө контрольне гамәлгә ашыруга бәйлә мөнәсәбәтлөргә карата «Россия Федерациясендө дәүләт контроле (күзөтчөлөгө) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендөгә 248-ФЗ номерлы Федераль закон, «Россия Федерациясендө жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрөндөгә 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләре кулланыла.

1.6. Башкарма комитет Төзеклөндөрү кагыйдәләренөң түбөндөгеләрне үз эченө алган үтөлөшөн тикшереп тора:

1) янәшәдөгә территорияләрне карап тоту буенча мәжбүри таләпләр;

2) элементларны һәм төзеклөндөрү объектларын тоту буенча мәжбүри таләпләр, шул исәптән таләпләр:

- халыкның азмобиль төркемнәрөнөң мәгариф, сәламәтлек саклау, мәдәният, физик культура һәм спорт объектларына ирекле керүенө комачауламый торган киртәләр урнаштыру, халыкка социаль хезмәт күрсәтү;

- торақ булмаган биналарның, төзелмәләрнөң, корылмаларның фасадларын, биналарның, корылмаларның башка стеналарын, шулай ук төзеклөндөрүнөң һәм жәмәгать урыннарының башка элементларын карап тоту;

- инженерлык корылмаларын эксплуатацияләү өчен кирәкле мәгълүматны үз эченө алган махсус тамгалар, язулар эчтөлөгө буенча;

- Татарстан Республикасы норматив хокукый актларында һәм Төзеклөндөрү кагыйдәләрендө, муниципаль норматив хокукый актларда билгеләнгән жир эшләрен башкару тәртибенө туры китереп бирелә торган жир эшләрен гамәлгә ашыруга рөхсәт нигезендө жир эшләрен башкару;

- биналарга һәм аларга керү юлларына, шулай ук ишегалларына ирекле керүләрне тәэмин итү, жәяүлеләрнөң һәм имин жәяүлеләр хәрәкәтенөң куркынычсызлыгын тәэмин итү, инвалидларны һәм халыкның башка аз мобильле төркемнәрөн дә кертеп, жир эшләрен гамәлгә ашыру чорында;

- Төзеклөндөрү кагыйдәләре чикләнгән газонда яисә башка яшелләндерелгән, яисә рекреация территориясендө транспорт чаралары урнаштыруга юл куймау, шулай ук эксплуатацияләү, хезмәт күрсәтү яисә ремонт вакытында гомуми файдаланудагы транспорт чаралары территорияләрен пычратуга юл куймау, йөкләр ташыганда яисә төзелеш мәйданнарыннан чыкканда (тент яисә яшеренү булмаганга күрә);

3) жирлек территориясен кышкы чорда жыештыру буенча мәжбүри таләпләр, шул исәптән биналарның, корылмаларның түбәләрен кардан, наледидан һәм сосулкалардан чистарту чараларын үткөрүнө дә кертеп;

4) карантин, агулы һәм чүп үләннәрөн ачыклау, аларга каршы көрөш, аларны локальләштерү, бетерү буенча мәжбүри таләпләрне кертеп, жәйге чорда жирлек территориясен жыештыру мәжбүри таләпләре;

5) янгынга каршы махсус режим гамәлдә булган чорда янгын куркынычсызлыгының өстәмә таләпләре;

6) гомуми файдаланудагы территорияләрдә жир асты коммуникацияләрен салу, яңадан урнаштыру, ремонтлау һәм карап тоту буенча мәжбүри таләпләр;

7) яшел үсентеләрне утырту, саклау һәм тоту буенча мәжбүри таләпләр, шул исәптән кисү билеты нигезендә агачларны һәм куакларны бетерү (алу), кисү билеты нигезендә һәм (яки) агачларны һәм куакларны күчереп утырту рәхсәте буенча мәжбүри таләпләр, әгәр мондый документлар (кисү билеты, күчереп утырту рәхсәте) төзекләндерү кагыйдәләре белән билгеләнгән очракларда бирелергә тиеш;

8) каты коммуналь калдыкларны туплау өчен мәжбүри таләпләр;

9) гомуми файдаланудагы территорияләрдә һәм Төзекләндерү кагыйдәләрендә каралган башка территорияләрдә авыл хужалыгы хайваннарын һәм кошларын йөртергә ярамау турындагы мәжбүри таләпләр.

Башкарма комитет үз компетенцияләре чикләрендә тикшереп торырга вәкаләтле вазыйфаи затлар тарафыннан бирелгән мәжбүри таләпләрне бозуларны бетерү турындагы күрсәтмәләренең үтәләшен тикшереп тора.

1.7. Әлеге Нигезләмәдә төзекләндерү элементлары дигәндә декоратив, техник, планлаштыру, конструктив җайланмалар, яшелләндерү элементлары, җиһазларның һәм бизәлешнең төрле төрләре, шул исәптән биналарның, төзелешләренең, корылмаларның фасадлары, кече архитектура формалары, стационар булмаган корылмалар, территорияне төзекләндерүнең состав өлеше буларак кулланыла торган мәгълүмати җитләр һәм күрсәткечләр аңлашыла.

Әлеге Нигезләмәдә төзекләндерү объектлары дигәндә төрле функциональ билгеләнештәге территорияләр аңлашыла, аларда төзекләндерү эшчәнлегә алып барыла, шул исәптән:

1) планлаштыру структурасы элементлары (зоналар (массивлар), районнар (шул исәптән торак районнар, микрорайоннар, кварталлар, сәнәгать районнары), гражданның коммерциягә карамаган бакчачылык, яшелчәчелек берләшмәләре урнаштыру территорияләре);

2) урам-юл челтәре элементлары (аллеялар, бульварлар, магистральләр, тыкрыклар, майданнар, юллар, проспектлар, юл чатлары, төшү, трактлар, тупиклар, урамнар, шоссе);

3) ишегалды территорияләре;

4) балалар һәм спорт майданчыклары;

5) хайваннарын йөртү өчен майданчыклар;

6) парковкалар (парковка урыннары);

7) парклар, скверлар, башка яшел зоналар;

8) техник һәм санитар-яклау зоналары;

Әлеге Нигезләмәдә киртәләүче җайланмалар дигәндә капкалар, калиткалар, шлагбаумнар аңлашыла, шул исәптән автомат рәвештә, һәм декоратив капкалар (коймалар).

1.8. Төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашырганда хәвеф-хәтәрләргә бәяләү һәм идарә итү системасы кулланылмый.

муниципаль контрольнең әлеге төрөн гамәлгә ашырганда рискларны бәяләү һәм идарә итү системасы кулланылмый, барлык планнан тыш контроль (күзәтчелек) чаралар прокуратура органнары белән килештерелгәннән соң гына үткәрелергә мөмкин.

2. Закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычын профилактикалау

2.1. Башкарма комитет төзекләндерү өлкәсендә, шул исәптән профилактик чаралар үткөрү юлы белән, контрольне гамәлгә ашыра.

2.2. Профилактик чаралар контрольдә тотыла торган затлар тарафыннан мәжбүри таләпләрне намуслы үтәүне стимуллаштыру, мәжбүри таләпләрне бозуга һәм (яисә) закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерергә сәләтле шартларны, сәбәпләрне һәм факторларны юкка чыгару максатларында, һәм мәжбүри таләпләрне контрольдә тотыла торган затларга житкөрү, аларны үтәү ысуллары.

2.3. Төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашырганда зыян (зарар) китерү куркынычын киметүгә юнәлдерелгән профилактик чаралар үткөрү контроль чараларын үткөрүгә карата өстенлекле санала.

2.4. Профилактик чаралар Россия Федерациясә Хөкүмәте тарафыннан билгеләнгән тәртиптә расланган закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычын профилактикалау программасы нигезендә гамәлгә ашырыла, шулай ук зыян китерү куркынычын профилактикалау программасында каралмаган профилактик чаралар да үткәрелергә мөмкин.

Профилактик чаралар уздырганда контроль объектларының законда саклана торган законга зыян (зарар) китерү куркынычы яки мондый зыян (зарар) китерү ачыктан-ачык янавы ачыкланган очракта, төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфаи зат контроль чараларын үткөрү турында карар кабул итү өчен бу хакта мәгълүматны кичекмәстән башкарма комитет житәкчесенә жиберә.

2.5. Төзекләндерү өлкәсендә башкарма контроль башкарганда түбәндәге профилактик чаралар төрләре уздырыла ала:

- 1) мәгълүмат житкөрү;
- 2) консультацияләү;

2.6. Мәгълүматлаштыру мәжбүри таләпләрне үтәү мәсьәләләре буенча Башкарма комитет тарафыннан Югары Ослан муниципаль районының рәсми сайтында (жирлек бүлгә) «Интернет» мәгълүмати-телекоммуникацион чөлтәрөндә (алга таба – районның рәсми сайты) контроль эшчәнлеккә багышланган махсус бүлектә (махсус бүлектә керү районның рәсми сайтының төп (төп) битеннән башкарылырга тиеш), массакуләм мәгълүмат чараларында, дәүләт мәгълүмат системаларында (алар булганда) һәм башка формаларда контрольдә тотылган затларның шәхси кабинетлары аша гамәлгә ашырылырга тиеш.

Башкарма комитет районның рәсми сайтында контроль эшчәнлеккә багышланган махсус бүлектә «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (кулзөтчөлгә) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 46 статьясындагы 3 өлешендә каралган белешмәләрне урнаштырырга һәм аны актуаль хөлдә тотарга тиеш.

Башкарма комитет шулай ук халыкка контроль объектларына куела торган мәжбүри таләпләр турында гражданның жыелышларында һәм конференцияләрендә хәбәр итәргә хокуллы.

2.6. Контрольгә алынуучы затларны консультацияләү тикшереп торуны башкарырга вәкаләтле вазыйфаи зат тарафыннан телефон аша, видео-конференц-элементә аша, шәхси кабул итүдә йө профилактик чаралар, контроль чаралар үткөрү барышында гамәлгә ашырыла һәм 15 минуттан артмаска тиеш.

Гражданның шәхси кабул итү Башкарма комитет житәкчесә һәм (яисә) вазыйфаи зат тарафыннан үткәрелә, ул контрольне гамәлгә ашырырга вәкаләтле. Кабул итү

урыны, шулай ук кабул итү өчен билгеләнгән көннәр һәм сәгатьләр турында мәгълүмат районның рәсми сайтында контроль эшчәнлеккә багышланган махсус бүлектә урнаштырыла.

Түбәндәге мәсьәләләр буенча консультация бирү телдән яисә язма рәвештә гамәлгә ашырыла:

- 1) төзекләндерү өлкәсендә контроль оештыру һәм гамәлгә ашыру;
- 2) әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән контроль чараларны гамәлгә ашыру тәртибе;
- 3) тикшереп торуну гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфаи затларның гамәлләренә (гамәл кылмавына) шикаять белдерү тәртибе;
- 4) мәжбүри таләпләре булган норматив хокукый актлар (аларның аерым нигезләмәләре) турында мәгълүмат алу, аларның үтөлешен бәяләү контроль чаралар кысаларында башкарма комитет тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Контроль астындагы затларны телдән консультацияләү шулай ук гражданның жыелышларында һәм конференцияләрендә дә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

2.7. Язма рәвештә консультация бирүне тикшереп торуну вәкаләтле вазыйфаи зат түбәндәге очракларда гамәлгә ашыра:

- 1) контрольдә тотыла торган зат тарафыннан консультацияләү мәсьәләләре буенча язма җавап бирү турында язма сорату бирелгән;
- 2) консультация вакытында бирелгән сорауларга телдән җавап бирү мөмкин түгел;
- 3) куелган сорауларга җавап мәгълүматны өстәмә соратып алуны таләп итә.

Консультацияләүне гамәлгә ашырганда, тикшереп торуну башкарырга вәкаләтле вазыйфаи зат Россия Федерациясе законнары нигезендә файдалану мөмкинлегенә чикләнгән мәгълүматның конфиденциальлеген сакларга тиеш.

Конкрет контроль чараны, вазыйфаи затларның контрольне гамәлгә ашыруга вәкаләтле карарларын һәм (яисә) гамәлләрен бәяләүне үз эченә алган мәгълүмат, контроль чараның башка катнашучылары, шулай ук экспертиза, сынаулар кысаларында уздырылган нәтижеләр бирелә алмый.

Тикшерүне башкарырга вәкаләтле мәгълүмат вазыйфаи затка эверелгән мәгълүмат мәжбүри таләпләренә үтәү мәсьәләләре буенча контрольдә тотыла торган затны бәяләү максатларында башкарма комитет тарафыннан файдаланыла алмый.

Контроль башкарырга вәкаләтле вазыйфаи затлар тарафыннан консультацияләренә исәпкә алу журналы алып барыла.

Тикшерелә торган затларның һәм аларның вәкилләренең биш һәм аннан да күбрәк бертөрләрлек мөрәҗәгатьләре башкарма комитеткә кәргән очракта, консультацияләү башкарма комитетының рәсми сайтында контроль эшчәнлеккә багышланган махсус бүлектә урнаштыру, башкарма комитет җитәкчесе яки вазыйфаи зат тарафыннан имзаланган язма аңлатма бирү юлы белән гамәлгә ашырыла.

3. Контроль чараларны һәм контроль гамәлләренә гамәлгә ашыру

3.1. Төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашырганда башкарма комитет күрсәтелгән чаралар кысаларында контроль чараларның һәм контроль гамәлләренә түбәндәге төрләргә үткәрелергә мөмкин:

- 1) контроль сатып алу (тикшерү, эксперимент юлы белән);
- 2) мониторинг сатып алу (тикшерү, сораштыру, эксперимент, инструменталь тикшерү, документларны теркәү, сынау, экспертиза ярдәмендә).

3) сайлап алу контроле (карау, язма аңлатмалар алу, документларны теркәү, пробалар (үрнәкләр), инструменталь тикшерү, сынау, экспертиза ярдәмендә).

4) инспекция визиты (мәжбүри таләпләргә ярашлы рәвештә контрольдә тотылган затның (аның филиаллары, вәкилләре, аерым структур бүлекчәләре) урнашкан урынында булырга тиешле документларны карау, сораштыру, таләпләр кую, язма аңлатмалар алу, инструменталь тикшерү аша);

5) рейд тикшерүе (тикшерү, сораштыру, язма аңлатмалар алу, документларны теркәү, пробаларны (үрнәкләрне), инструменталь тикшерүләр, сынаулар, экспертиза, эксперимент ярдәмендә);

6) документар тикшерү (язма аңлатмалар алу, документларны теркәү, экспертиза ярдәмендә);

7) урынга барып тикшерү (тикшерү, сораштыру, язма аңлатмалар алу, документларны теркәү, пробалар (үрнәкләр), инструменталь тикшерү, сынау, экспертиза, эксперимент ярдәмендә).

3.2 Контрольләнгән зат белән үзара бәйләнешсез түбәндәге контроль (күзәтчелек) чаралар уздырыла (алга таба - үзара хезмәттәшлексез контроль (күзәтчелек) чаралар):

1) мәжбүри таләпләрнең үтәлешен күзәтү (территорияне тәзекләндерү өлкәсендә контроль объектлары турындагы белешмәләре, шул исәптән ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек барышында керә торган күрсәткечләре, шулай ук дөүләт һәм муниципаль мәгълүмат системаларында булган белешмәләре, «Интернет» челтәрендәге күрсәткечләре, шулай ук фотога һәм кинога төшерү, видеога яздыру функцияләре булган хокук бозуларны теркәү техник чараларының автоматик режимда эшләүче белешмәләрдән файдаланып алынган белешмәләре, тикшереп торучы затлар тарафыннан мәжбүри таләпләрне, шулай ук дөүләт һәм муниципаль мәгълүмат системаларында булган белешмәләре, башка гомум үтәүне күзәтү);

2) урынга барып тикшерү (тикшерү, пробалар (үрнәкләр), инструменталь тикшерү (видеоязмалар кулланып), сынау, экспертиза ярдәмендә).

3.3. Мәжбүри таләпләрнең үтәлешен күзәтүне һәм күчмә тикшерүне контрольдә тотыла торган затлардан башка Башкарма комитет үткәрә.

3.4. Планнан тыш контроль чаралар прокуратура органнары белән "Россия Федерациясендә дөүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында" Федераль законның 31.07.2020 ел N 248-ФЗ номерлы Федераль законның 66 статьясындагы 3 пункты нигезендә килештерелгәннән соң гына үткәрелә ала.

3.5. Контрольдәге затлар белән үзара хезмәттәшлек итү белән уздырыла торган контроль чараларны үткәрү өчен түбәндәгеләр нигез булып тора:

1) гражданның һәм оешмаларның мөрәжәгатьләре (гаризалары), дөүләт хакимияте органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан, массакуләм мәгълүмат чараларынан мәгълүмат килгәндә, башкарма комитетта гражданның һәм оешмаларның мөрәжәгатьләре (гаризалары) законда саклана торган кыйммәтләргә зыян (зыян) китерү турында белешмәләр булу, шулай ук контроль чараларны үткәрү нәтижәсендә, үзара хезмәттәшлексез контроль чараларны да кертеп, шундый белешмәләре алу;

2) Россия Федерациясе Президенты йөкләмәсе, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең конкрет контрольдә тотыла торган затларга карата контроль чаралар уздыру турындагы йөкләмәсе;

3) законнарның үтөлешенә күзәтчелек итү, кеше һәм гражданның хокукларын һәм ирекләрен прокуратура органнарына кәргән материаллар һәм мөрәжәгатьләр буенча үтәү кысаларында контроль чара уздыру турында прокурор таләбе;

4) мәжбүри таләпләрне ачыкланган бозуларны бетерү турында күрсәтмәне үтәү срогы тәмамлану - әгәр контрольдә торучы зат тарафыннан аңа бирелгән күрсәтмәдә каралган документларны һәм белешмәләрне тапшырмаган очрактарда яисә тапшырылган документлар һәм мәгълүматлар нигезендә мәжбүри таләпләрне бозуны бетерү турында күрсәтмәнең үтөлеше турында нәтижә ясарга мөмкин түгел.

Планнан тыш контроль (күзәтчелек) чаралары, планнан тыш тикшерүләр шулай ук "Дәүләт контролен (күзәтчелеген), муниципаль контрольне оештыру һәм гамәлгә ашыру үзенчәлекләре турында" РФ Хөкүмәтенең 10.03.2022 ел N 336 номерлы карарының 3 пунктында күрсәтелгән нигезләр буенча да үткәрелергә мөмкин.

3.6. Контроль чаралар контрольдә тотыла торган зат белән хезмәттәшлек иткәндә уздырыла, ул Башкарма комитетның контроль чараны уздыру турындагы күрсәтмәсе нигезендә уздырыла.

3.7. Башкарма комитетның закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (зыян) китерү турындагы яисә зыян китерү куркынычы турындагы белешмәләр нигезендә контроль чара уздыру турында күрсәтмәсе кабул ителгән очракта, мондый күрсәтмә төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфаи затның контроль чарасын уздыру турында дәлилленгән күзаллавы нигезендә кабул ителә.

3.8. Тикшерелә торган затлар белән үзара хезмәттәшлексез уздырыла торган контроль чаралар вәкаләтле затлар тарафыннан тикшереп торуну гамәлгә ашыру өчен вәкаләтле вәкилләр тарафыннан башкарма комитет җитәкчесе йөкләмәсе нигезендә, башкарма комитетның эш планнарында булган биремнәр, шул исәптән «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән очрактарда үткәрелә.

3.9. Гражданның, юридик затларга һәм индивидуаль эшкуарларга карата контроль чаралар «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә вазыйфаи затлар тарафыннан тикшереп торуну вәкаләтле затлар тарафыннан үткәрелә.

3.10. Төзекләндерү өлкәсендә контрольне оештырганда һәм гамәлгә ашырганда башкарма комитет әлеге документлар һәм (яисә) белешмәләр булган оешмалар карамагында булган башка органнардан яисә күрсәтелгән органнардан ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек кысаларында, шул исәптән электрон рәвештә, түләүсез нигездә документлар һәм (яисә) белешмәләр ала. Күрсәтелгән документлар һәм (яисә) белешмәләр исемлеге, аларны тапшыру тәртибе һәм сроклары Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2016 елның 19 апрелендәге 724-р номерлы боерыгы белән расланган документлар һәм (яисә) сорала торган һәм ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек кысаларында дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары, җирле үзидарә органнары яки дәүләт органнары яки җирле үзидарә органнары карамагындагы оешмалар тарафыннан тикшерүләр оештырганда һәм уздырганда дәүләт контроле органнары, муниципаль контроль органнары яки җирле үзидарә органнары карамагындагы оешмалар тарафыннан соратып алына торган документлар һәм (яисә) белешмәләр булган документлар һәм (яисә) «Дәүләт контролен (күзәтчелеген),

муниципаль контрольне гамәлгә ашыру кысаларында ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенә 06.03.2021 ел № 338 карары белән расланган белешмәләр ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек кысаларында бирелгән документлар һәм (яисә) күрсәтелгән органнардан алынган белешмәләрне һәм (яисә) белешмәләр бирү кагыйдәләре белән билгеләнгән.

3.11. Ничшиксез эшмәкәр, контрольдә тотылган затлар булган граждан һөжүм иткән очракта, башкарма комитетта контроль чара уздырганда булу мөмкинлеге булмау турында мәгълүмат тапшырырга хокуклы, шуңа бәйле рәвештә контроль чараны үткөрү индивидуаль эшкуар, гражданның Башкарма комитетында (әмма 20 көннән дә артык түгел) әлеге мөрәжәгатькә сәбәп булган хәлләрне бетерү өчен кирәкле срокка күчерелә, бер үк вакытта түбәндәге шартларны үтәү керә:

1) контрольдә тотыла торган затның яисә аның вәкиленең булмавы, төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфаи затның, контроль чарасын уздырганда мәжбүри таләпләрне үтәвен бәяләүгә комачауламый, контрольдә тотыла торган зат контроль чараны уздыру турында тиешенчә хәбәр ителгән шарт белән;

2) закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зыян) турыдан-туры куркыныч китерү яисә фактта китертү билгеләре булмау;

3) контроль чараны үткәргәндә контрольдә тотыла торган зат булмау (контрольдә тотыла торган зат авыруы, аның командировкасы һ.б.) өчен җитди сәбәпләр булу.

3.12. Күчмә тикшерүне үткөрү срогы 10 эш көненнән артмаска тиеш.

Бер кече эшмәкәрлек субъектына карата күчмә тикшерү барышында хезмәттәшлек итүнең гомуми вакыты кече предприятие өчен 50 сәгатътән һәм микропредприятие өчен 15 сәгатътән артмаска тиеш.

Россия Федерациясенә берничә субъекты территориясендә үз эшчәнлеген гамәлгә ашыручы оешмага карата күчмә тикшерү үткөрү срогы оешманың һәр филиалы, вәкиллеге, аерымланган структур бүлекчәсе яисә җитештерү объекты буенча аерым билгеләнә.

3.13. Контроль чаралар үткөрүнең барлык очракларында контроль гамәлләрне башкарырга вәкаләтле вазыйфаи затлар һәм контроль гамәлләрне башкаруга җәлеп ителә торган затлар тарафыннан мәжбүри таләпләрне үтәүне (бозуны) дәлилләр өчен фотога төшү, аудио- һәм видеога язу, вазыйфаи затлар үткәргән контроль чараны уздыруга вәкаләтле геодезик һәм картометрик үлчәүләр кулланылырга мөмкин. Фотога төшерү, аудио- һәм видеога яздыру, геодезик һәм картометрик үлчәүләр һәм әлеге максатлар өчен файдаланылган техник чаралар турында мәгълүмат контроль чара нәтижәләре буенча төзелә торган актта һәм контроль чара кысаларында үткәрелә торган контроль гамәл нәтижәләре буенча төзелә торган беркетмәдә чагыла.

3.14. Контроль чара нәтижәләренә контрольдә тотыла торган зат тарафыннан мәжбүри таләпләрне үтәүне бәяләү, мәжбүри таләпләрне бозуларны кисәтү һәм (яисә) аларны бозуларны туктату өчен шартлар тудыру, бозылган хәлне торгызу, вәкаләтле органнарга яисә вазыйфаи затларга җаваплылыкка җәлеп итү турындагы мәсьәләне карау һәм (яисә) башкарма комитетта «Россия Федерациясендә дөүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 90 статьясындагы 2 өлешендә каралган чараларны куллану өчен мәгълүмат җибәрү керә.

3.15. Контроль зат белән үзара хезмәттәшлекне күздә тоткан контроль чараны уздыру тәмамлангач, контроль чара акты төзелә. Мондый чараны уздыру нәтижәләре

буенча мәжбүри таләпләрне бозу ачыкланган очракта, актта нәкъ менә нинди мәжбүри таләп бозылган, нинди норматив хокукый акт һәм аның структур берәмлеге билгеләнгән, дип күрсәтелә. Ачыкланган хокук бозулар бетерелгән очракта, актта контроль чарасын үткөрү тәмамланганчы, аны бетерү факты күрсәтелә. Мәжбүри таләпләрне бозуның дәлилләре булган документлар, башка материаллар актка беркетелергә тиеш. Контроль чара уздырганда тутырылган тикшерү кәгазьләре актка теркәлә.

Актны рәсмиләштерү Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнмәгән очракта, мондый чараны уздыру тәмамланган көнне контроль чараны уздыру урынында башкарыла.

Прокуратура органнары тарафыннан килештерелгән контроль чара акты контроль (күзәтчелек) чараларының Бердәм реестры аша турыдан-туры аны рәсмиләштергәннән соң прокуратура органнарына жиберелә.

3.16. Контроль чаралар турында мәгълүмат контроль (күзәтчелек) чараларының бердәм реестрында урнаштырыла.

3.17. Контроль башкарырга вәкаләтле вазыйфаи затлар тарафыннан кылына торган, контроль (күзәтчелек) чараларының бердәм реестрында күрсәтелгән гамәлләр һәм карарлар турында белешмәләр урнаштыру, шулай ук аларны контрольдә тотыла торган затларга дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтү һәм дәүләт һәм муниципаль функцияләрне башкару өчен электрон рәвештә кулланыла торган мәгълүмати системаларның мәгълүмати-технологик хезмәттәшлеген тәэмин итә торган инфраструктура ярдәмендә житкерү, шул исәптән «Бердәм дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр (функцияләр) порталы» федераль дәүләт мәгълүмат системасы аша (алга таба - дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең бердәм порталы) һәм (яисә) региональ дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр порталы аша житкерү юлы белән гамәлгә ашырыла.

Контрольләшүче зат булган эшқуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашырмаган граждандан контроль астындагы затның электрон почтасы адресына документлар алу кирәклегенә турында хәбәрнамә юллаган очракта яисә башкарма комитетның контрольдә тотыла торган затның электрон почтасы адресы турында белешмәләр булмаса һәм аңа документларны дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең бердәм порталы аша электрон рәвештә юллау мөмкинлегенә (әгәр затның бердәм идентификация һәм аутентификация системасында теркәлү процедурасын узу тәмамланмаган очракта) юлы белән тикшереп торырга вәкаләтле вазыйфаи затлар тарафыннан башкарылган эшләр турында хәбәр итә. Күрсәтелгән граждандан документларны кәгазь чыганакта жиберергә хокуклы.

Контрольдә торучы затка контрольне, гамәлләрне һәм кабул ителә торган карарларны гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфаи затлар турында хәбәр итү, документлар һәм белешмәләр жиберү, шул исәптән кәгазь чыганакта, контрольдә тотыла торган затка электрон рәвештә мәгълүмат бирү мөмкин булмаган очракта яисә соратып алына торган заттан соратып алына торган затка мәгълүмат бирү мөмкин булмаган очракта, гамәлгә ашырылырга мөмкин.

3.18. Тикшеренү чарасын үткәргәндә мәжбүри таләпләрне бозулар ачыкланмаган очракта, бу хакта белешмәләр контроль (күзәтчелек) чараларының бердәм реестрына кертелә. Тикшерүне гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфаи зат мәжбүри таләпләрне үтәү буенча тәкъдимнәр бирергә, закон саклана торган кыйммәтләргә зыян (зыян) китерү куркынычын профилактикалауга юнәлдерелгән башка чаралар үткәергә хокуклы.

3.19. Мәжбүри таләпләрне бозуларның контроль чаралары үткәерелгәндә контрольдә тотыла торган зат тарафыннан Россия Федерациясе законнарында каралган

вөкалэтләр чикләрендә башкарма комитет (тикшереп торырга вөкалэтле вазыйфаи зат) ачыкланган очракта түбөндәгеләр тиеш:

1) контрольдә тотыла торган затка, аларны бетерүнең тиешле срокларын күрсәтеп һәм (яисә) закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зыян) китерүне булдырмау чараларын уздыру турында ачыкланган хокук бозуларны бетерү турында күрсәтмә бирергә;

2) закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерүне булдырмау яисә аны туктату буенча һәм гражданның, оешмаларны законга саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычы булу турында һәм аны булдырмау ысуллары хакында мәгълүматның теләсә нинди мөмкин ысулы белән аларга житкерү буенча Россия Федерациясе законнарында каралган чараларны кичекмәстән кабул итәргә, әгәр контроль чараны үткәргәндә гражданның, төзекләндерү өлкәсендә контроль объектына ия булган һәм (яисә) файдаланыла торган оешмаларның эшчәнлеге законда саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычы яисә мондый зыян (зарар) китерелгән очракта, аны булдырмау ысуллары турында мәгълүмат житкерергә;

3) контроль чара барышында жинаять билгеләре ачыкланганда яисә административ хокук бозу ачыкланганда тиешле мәгълүматны үз компетенциясе нигезендә дәүләт органына жиберергә яисә тиешле вөкалэтләр булганда гаепле затларны законда билгеләнгән жаваплылыкка жәлеп итү чараларын күрергә;

4) мәжбүри таләпләрне ачыкланган бозуларны бетерүне, мәжбүри таләпләрне бозуларны кисәтүне, закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерергә мөмкин булган зыянны булдырмый калуны тикшереп торуну гамәлгә ашыру чараларын, күрсәтмәне мәжбүри үтәүне таләп итеп судка мөрәжәгать иткәнчегә кадәр, күрсәтмәне мәжбүри үтәүне тәэмин итү буенча билгеләнгән вакытта, әгәр мондый чара законнарда каралган булса;

5) мәжбүри таләпләрне үтәү, закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычын профилактикалауга юнәлдерелгән башка чаралар уздыру буенча тәкъдимнәр бирү турындагы мәсьәләне карарга.

Контроль (күзәтчелек) чараларын уздыру йомгаклары буенча күрсәтмәне контрольдә тотыла торган зат белән үзара хезмәттәшлексез бирү рөхсәт ителми.

3.20. Тикшереп торуну гамәлгә ашыручы вазыйфаи затлар төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашырганда федераль башкарма хакимият органнары һәм аларның территориаль органнары, Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары, хокук саклау органнары, оешмалар һәм гражданның белән билгеләнгән тәртиптә эш ителәр.

Төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашыру кысаларында контроль чара уздыру барышында закон таләпләрен бозу ачыкланган очракта, Россия Федерациясе законнарында административ һәм башка жаваплылык каралган, контроль чара актында ачыкланган хокук бозу билгеләре булу турында мәгълүмат күрсәтелә. Тикшерүне гамәлгә ашыруга вөкалэтле вазыйфаи затлар күрсәтелгән актың күчermәсен тиешле жаваплылыкка тартырга вөкалэтле хакимият органына юллый.

4. Төзекләндерү өлкәсендә контрольнең төп күрсәткечләре һәм аларның максатчан күрсәткечләре

4.1. Төзеклөндөрү өлкөсөндө контрольне гамөлгө ашыруның нәтижелелеген һәм эффектлылығын бөяләү «Россия Федерациясөндө дәүләт контроле (күзөтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендөгө 248-ФЗ номерлы Федераль законның 30 статьясы нигезендө гамөлгө ашырыла.

4.2. Контроль төренең төп күрсәткөчлөре һәм аларның максатчан күрсәткөчлөре, төзеклөндөрү өлкөсөндө контроль өчен индикатив күрсәткөчлөр жирлек Советы тарафыннан раслана.

5. Судка кадөрге шикаять

5.1. Судка кадөрге шикаять

5.1. Аларның фикеренчө, хокуклары һәм законлы мәнфәгатьлөре муниципаль контрольне гамөлгө ашыру кысаларында турыдан-туры бөзылган контрольдө тотылган затлар житөкчө, контроль орган житөкчөсө урынбасары һәм инспекторларның (алга таба – вазифаи затлар) түбөндөгө карарларына судка кадөр шикаять бирергө хокуклы:

1) контроль чаралар уздыру турында карарлар;

2) ачыкланган хокук бөзуларны бетерү турында контроль чаралар актлары, күрсәтмөлөр;

3) контроль чаралар кысаларында вазыйфаи затларның гамөллөре (гамөл кылмаулары).

5.2. Шикаять, 248-ФЗ номерлы Федераль законның 40 статьясындагы 1.1 өлөшөндө каралган очрактан тыш, дәүләт һәм муниципаль хөзмөтлөрнөң һәм (яисө) региональ порталларының бердөм порталын һәм (яисө) дәүләт һәм муниципаль хөзмөтлөрнөң бердөм порталын кулланып, контрольдө торучы зат тарафыннан Контроль органына тапшырыла.

Шикаять биргөндө граждандә гади электрон имза яки көчөйтөлгөн квалификацияле электрон имза белән имзаланырга тиөш. Оөшма тарафыннан шикаять бирелгөндө, ул көчөйтөлгөн квалификацияле электрон имза белән имзаланырга тиөш.

Шикаятькө салына торган материаллар, шул исөптөн фото- һәм видеоматериаллар, контрольдө тотыла торган зат тарафыннан электрон рөвөштө күрсөтелө.

5.3. Контроль орган карарына, аның вазыйфаи затларының гамөллөрөнө (гамөл кылмавына) шикаять Контроль органы житөкчөсө (житөкчөсө урынбасары) тарафыннан карала.

5.4. Шикаятьне контрольдө тотылган зат үз хокукларын бөзу турында белгөн яки белергө тиөш булган көннөн алып утыз калөндәр көн эчөндө бирергө мөмкин.

Контроль орган күрсөтмөсөнө шикаять контрольдө тотыла торган зат күрсөтмө алган вакыттан алып ун эш көнө эчөндө бирелергө мөмкин.

5.5. Шикаять бирү срогын житди сөбөп аркасында уздырган очракта, шикаять биргөн контрольдө торучы затның үтенечнамөсө буенча өлегө срок контроль органы тарафыннан торгызылырга мөмкин.

5.6. Шикаять биргөн контрольдө тотылган зат шикаять буенча карар кабул ителгөнчөгө кадөр аны тулысынча яки өлөшчө кире алырга мөмкин. Шул ук вакытта шикаятьне кабат бирү шул ук нигөзлөр буенча рөхсөт ителми.

5.7. Шикаятьтө Контроль органының дөгьвалана торган карарын үтөүне туктатып тору турындагы үтенеч булырга мөмкин.

5.8. Контроль орган житөкчөсө (житөкчөсө урынбасары) тарафыннан шикаятьне теркөгөн көннөн алып икө эш көнөннөн дө сөңга калмыйча карар кабул ителө:

- 1) контроль органның дөгъвалана торган карарын үтәүне туктатып тору турында;
- 2) контроль органның дөгъвалана торган карарын үтәүне туктатып торудан баш тарту турында.

Кабул ителгән карар турында мәғлүмат шикаять биргән контрольдә торучы затка карар кабул ителгән вакыттан алып бер эш көне эчендә җибәрелә.

5.9. Шикаятьтә түбәндәге мәғлүматлар булырга тиеш:

- 1) аларның карары һәм (яки) гамәлләре (гамәлсезлеге) шикаять ителә торган контроль органның исеме, вазифаи затның фамилиясе, исеме, әтисенең исеме (булган очракта);

- 2) гражданның фамилиясе, исеме, әтисенең исеме (булган очракта), яшәү урыны (эшчәнлек башкарылган урын) турында мәғлүмат, контрольдә тотылган зат яки оешманың исеме, бу оешманың кайда булуы турында мәғлүмат, яки ышаныч кәгазе буенча шикаять бирүче затның фамилиясе, исеме, әтисенең исеме (булган очракта), шикаятьне карау вакытына үзара эшчәнлекне башкаруның теләгән ысулы һәм аның буенча карар алуның теләгән ысулы;

- 3) алар шикаять биргән контрольдә торучы затның хокукларын бозуга китергән яисә китерергә мөмкин булган контроль органның һәм (яисә) аның вазыйфаи затының дөгъвалана торган карары турында белешмәләр;

- 4) контроль орган карары һәм (яисә) вазыйфаи затның гамәле (гамәл кылмавы) нигезендә контрольдә тотыла торган затның нигезләре һәм дәлилләре. Контрольдә булган зат тарафыннан аның дәлилләрен раслый торган документлар (булган очракта) яисә аларның күчәрмәләре тапшырылырга мөмкин;

- 5) шикаять биргән контрольдә торучы затның таләпләре;

- 6) Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан башкача билгеләнмәгән очракта, аңа карата шикаять бирелә торган контроль (күзәтчелек) чараларының бердәм реестрында контроль чараның исәп номеры.

5.10. Шикаятьтә Контроль органы вазыйфаи затларының яисә аларның гаилә әгъзаларының тормышына, сәламәтлегенә һәм мөлкәтенә карата цензурасыз яисә мыскыллы булмаган әйтелмәләр, янаулар булырга тиеш түгел.

5.11. Шикаятьне бирү «Бердәм идентификация һәм аутентификация системасы» Федераль дәүләт мәғлүмат системасы ярдәмендә тиешле хокукны биргән очракта, контрольдә тотыла торган затның вәкаләтле вәкиле тарафыннан гамәлгә ашырылырга мөмкин.

5.12. Тикшерү органы шикаятьне караудан баш тарту турында карарны шикаять алынган көннән алып биш эш көне эчендә кабул итә, әгәр:

- 1) шикаять әлеге Нигезләмәнең 6.4 пунктында билгеләнгән шикаять бирү сроклары тәмамланганнан соң бирелә һәм шикаять бирүгә җибәрелгән срокны торгызу турында үтенечнамәне үз эченә алмый;

- 2) шикаять бирүгә җибәрелгән вакытны торгызу турындагы үтенечнамәне канәгатьләндерүдән баш тартса;

- 3) аны биргән контрольдә торучы заттан шикаять буенча карар кабул ителгәнчегә кадәр шикаятьне кире алу турында гариза килсә;

- 4) шикаятьтә куелган мәсьәлеләр буенча суд карары булса;

- 5) элек контроль органга шул ук контрольдә тотыла торган заттан шул ук нигезләрдә башка шикаять бирелсә;

6) шикаятьтө Контроль органы вазыйфаи затларының, шулай ук аларның гаилә әғзаларының тормышына, сәламәтлегенә һәм мөлкәтенә цензурасыз яисә мыскыллы аңлатмалар, куркыныч булса;

7) элек әлеге контрольдә тотыла торган затның шикаять белән кабат мөрәжәгать итү мөмкинлеген юкка чыгара торган шул ук предмет буенча шикаятьне караудан баш тартса һәм яңа дәлилләр яисә хәлләр китерелмәсә;

8) шикаять тиешле булмаган органга бирелсә;

9) Россия Федерациясе законнарында контроль орган карарларына шикаять белдерү буенча суд тәртибе генә каралса.

5.13. Әлеге Нигезләмәнең 6.12 пунктының 3-8 бүлекләрендә күрсәтелгән нигезләр буенча шикаятьне караудан баш тарту судка кадәр шикаять бирү нәтижәсе булып тормый һәм контроль орган карарларына, вазыйфаи затларның гамәлләренә (гамәл кылмавына) карата суд тарафыннан шикаять белдерү өчен нигез була алмый.

5.14. Шикаятьне караганда, Контроль орган Россия Федерациясе Хөкүмәте раслаган контроль (күзәтчелек) эшчәнлегенә судка кадәр шикаять бирүнең мәгълүмат системасын алып бару кагыйдәләре нигезендә контроль (күзәтчелек) эшчәнлегенә шикаять бирүнең мәгълүмат системасын куллана.

5.15 Шикаять теркәлгәннән соң 20 эш көне эчендә контроль орган житәкчесе (житәкче урынбасары) тарафыннан каралырга тиеш.

5.16. Күрсәтелгән срок, түбәндәге аерым очракларда, егерме эш көненә озайтылырга мөмкин:

1) шикаятьтө күрсәтелгән фактлар буенча хезмәт тикшерүенә шикаять бирелә торган вазыйфаи затка карата гамәлләр (гамәл кылмау) үткөрү;

2) дөгвалана торган вазыйфаи затның гамәл кылуы (гамәл кылмавы) булмавы, нигезле сәбәп (авыру, отпуск, командировка) буенча.

5.17. Контроль орган шикаять биргән контрольдә торучы заттан шикаять предметына кагылышлы өстәмә мәгълүмат һәм документлар соратырга хокуклы. Контрольдә тотылуы зат сорату жибәрелгән вакыттан алып биш эш көне эчендә күрсәтелгән мәгълүматны һәм документларны тапшырырга хокуклы.

Шикаятьне карау срогы темасы өстәмә мәгълүмат бирү турында гарызнамә һәм шикаять предметына караган документлар жибәрелгәннән алып аларны вәкаләтле орган алган мизгелгә кадәр, әмма сорау жибәрелгән вакыттан алып биш эш көненә кадәр туктатып торыла.

Контрольдә торучы заттан өстәмә мәгълүмат һәм шикаять предметына караган документларны алу шикаятьне караудан баш тарту өчен нигез булып тормый.

5.18. Шикаятьне биргән контрольдә торучы заттан дөүлэт органнары, жирле үзидарә органнары яки аларга буйсынучы оешмалар карамагында булган мәгълүматны һәм документларны соратып алу рөхсәт ителми.

Шикаять биргән зат шикаять буенча йомгаклау карары кабул ителгәнчегә кадәр үз теләге белән шикаять предметына караган өстәмә материалларны тәкъдим итәргә хокуклы.

5.19. Кабул ителгән карарның законлылыгын һәм (яисә) башкарылган гамәлләрнең (гамәл кылмауның) нигезлелеген раслау бурычы Контроль органына йөкләнә.

5.20. Шикаятьне карау йомгалары буенча контроль орган житәкчесе (житәкче урынбасары) түбәндәге карарларның берсен кабул итә:

1) шикаятьне канәгатьләнмичә калдыра;

- 2) Контроль орган карарын тулысынча яисә өлешчә юкка чыгара;
- 3) Контроль орган карарын тулысынча юкка чыгара һәм яңа карар кабул итә;
- 4) вазыйфаи затларның гамәлләрен (гамәл кылмавын) законсыз дип таний һәм асылы буенча, шул исәптән билгеле бер гамәлләр кирәк булганда гамәлгә ашыру турында карар чыгара.

5.21. Кабул ителгән карарны нигезләүче контроль орган карары аны үтәү срогы һәм тәртибе дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең бердәм порталында һәм (яисә) дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең бердәм порталында контрольдә тотыла торган затның шәхси кабинетында кабул ителгән көннән алып бер эш көненнән дә соңга калмыйча урнаштырыла

ТӨП КҮРСӨТКЕЧЛӨР

төзеклөндөрү өлкөсөндө муниципаль контроль өлкөсөндө һәм аларның максатчан күрсөткөчлөрө, индикатив күрсөткөчлөр

1. Төзеклөндөрү өлкөсөндө муниципаль контроль өлкөсөндө төп күрсөткөчлөр һәм аларның максатчан күрсөткөчлөрө:

Төп күрсөткөчлөр	Максатчан мөгьнөлөр (%)
мәжбүри таләпләрне бозуның ачыкланган саныннан юкка чыгарылган очраклары өлөшө	70-80
Контроль органнарның һәм (яисә) аның вазыйфаи затларының контроль чаралар үткөргөндө гамәлләрөнө (гамәл кылмавына) карата алынган шикаятьләрнең гомуми саныннан контроль чаралар уздырганда нигезлөнгөн шикаятьләр өлөшө	0
Нәтижәләр буенча кабул ителгән карарлар өлөшө суд тарафыннан юкка чыгарылган контроль чаралар, карарларның гомуми саныннан	0

2. Төзеклөндөрү өлкөсөндө муниципаль контроль өлкөсөндө индивидуаль күрсөткөчлөр: Федераль дөүлөт контроленең (күзөтчелегенең) индикатив күрсөткөчлөрө исемлеге

- 1) хисап чорында уздырылган планлы контроль (күзөтчелек) чаралары саны;
- 2) хисап чорында уздырылган планнан тыш контроль (күзөтчелек) чаралары саны;
- 3) мәжбүри таләпләрне бозу куркынычы индикаторлары белән расланган параметрларга контроль объектының туры килүен ачыклау яисә контроль объектының мондый параметрлардан, хисап чорыннан читкө тайпылуы нигезендө хисап чорында үткөрөлгөн планнан тыш контроль (күзөтчелек) чаралары саны;

4) хисап чорында үткөрөлгөн үзара хезмәттәшлек белән контроль (күзәтчелек) чараларының гомуми саны;

5) хисап чорында үткөрөлгән һәр КНМ төре буенча үзара хезмәттәшлек белән контроль (күзәтчелек) чаралары саны;

6) хисап чорында дистанцион хезмәттәшлек чараларын кулланып үткөрөлгән контроль (күзәтчелек) чаралары саны;

7) хисап чорында үткөрөлгән мәжбүри профилактик визитлар саны;

8) хисап чорында игълан ителгән мәжбүри таләпләрне бозуга юл куймау турында кисәтүләр саны;

9) хисап чорында мәжбүри таләпләрне бозулар ачыкланган контроль (күзәтчелек) чаралары саны;

10) хисап чорында административ хокук бозулар турында эшләр кузгатылган контроль (күзәтчелек) чаралары саны;

11) контроль (күзәтчелек) чаралары нәтижәләре буенча хисап чорына салынган административ штрафлар суммасы;

12) контроль (күзәтчелек) чараларын үткөрүне килештерү турында прокуратура органнарына хисап чорына жиберелгән гаризалар саны;

13) прокуратура органнарына хисап чорын килештерүдән баш тарткан контроль (күзәтчелек) чараларын үткөрүне килештерү турында гаризалар саны;

14) хисап чоры ахырына контрольнең исәпкә алынган объектларының гомуми саны;

15) хәвеф-хәтәр категориясенә кертелгән контроль объектларының һәркайсы хәвеф-хәтәр категориясе буенча хисап чоры ахырына кертелсә;

16) хисап чоры ахырына контрольдә тотылуучы затларның саны;

17) хисап чорында контроль (күзәтчелек) чаралары уздырылган исәпкә алынучы контрольдә тотучы затлар саны;

18) хисап чорында судка кадәр тәртиптә контрольдә тотылуучы затлар тарафыннан бирелгән шикаятьләренең гомуми саны;

19) контроль (күзәтчелек) органы хисап чорында карау срогын бозган шикаятьләр саны;

20) тикшерү нәтижәләре буенча контроль (күзәтчелек) органы карарын тулысынча йө өлешчә юкка чыгару турында яки контроль (күзәтчелек) органнары вазыйфаи затларының гамәлләрен (гамәл кылмавын) хисап чорында гамәлгә яраксыз дип тану турында карар кабул ителгән судка кадәр тәртиптә контрольдә торучы затлар тарафыннан бирелгән шикаятьләр саны;

21) хисап чорында контрольдә торучы затлар тарафыннан суд тәртибендә жиберелгән контроль (күзәтчелек) органнары вазыйфаи затларының карарларына, гамәлләренә (гамәл кылмауларына) дөгъва белдерү турында дөгъвалар саны;

22) контрольдә тотыла торган затлар тарафыннан хисап чорында игълан ителгән таләпләрне канәгатьләндерү турында карар кабул ителгән суд тәртибендә жиберелгән контроль (күзәтчелек) органнары вазыйфаи затларының карарларына, гамәлләренә (гамәл кылмауларына) дөгъва белдерү турында дөгъвалар саны;

23) хисап чорында дәүләт контролен (күзәтчелеген) оештыруга һәм гамәлгә ашыруга таләпләрне тупас бозып үткөрөлгән һәм аларның нәтижәләре дәрәс түгел дип табылган һәм (яисә) юкка чыгарылган контроль (күзәтчелек) чаралары саны.